

gerechtigheid. Het beeld Gods ligt in alles, waarin het kind op de Vader lijkt. Als Adam het beeld Gods verliest, verliest hij de qualitates, van waaruit kennis van God, gerechtigheid en heiligheid voortkomen, maar anderzijds komt er geen verandering in de substantie van zijn zijn. Het beeld Gods in ruimere zin blijft hem sieren, hij blijft mens. Hij houdt psuchè en pneuma, hij houdt rede en intelligentie, hij kan liefhebben en hij kan haten, hij heeft zelfbesef en geweten. Kortom, waar hij aanvankelijk geschapen was zo, dat hij zelf het ganse beeld Gods was, is hij thans weliswaar uit het huis van de Vader verjaagd en zwerft hij als een innerlijk verscheurde bedelaar om rust op de aardbodem rond, maar overall vertoont hij nog de trekken van zijn afkomst, de adeldom van zijn oorsprong.

Evenwel, deze mens, die in dit beeld Gods in ruimere zin zoveel behield en daarom functioneren kan met zoveel gaven, die hij als erfenis uit het huis des Vaders meenam, is nu juist gericht tegen de Vader met al zijn mogelijkheden, met al zijn levenstendenzen. Ik meen, dat wij hier niet alleen begrippen als substantie en qualitas moeten gebruiken, maar ook dat van het functioneren. Zoals de gezondheid behoort bij de mens en ik dus kan zeggen, dat het een natuurlijke eigenschap van de mens is, dat hij gezond is, maar ik anderzijds toch niet kan zeggen, dat de mens, die ziek wordt, zijn wezen als mens verliest, zo behoef ik ook niet te zeggen, dat de mens na de val, al zeg ik ook, dat hij met al zijn gaven en krachten gericht is op de ongerechtigheid, zijn wezen als mens verloren heeft. Het is immers ook mogelijk, dat een functie, die bij de gezonde mens het gezond zijn ondersteunt en tegelijk daarvan de uiting is, haar richtingseffect wijzigt en bij de zieke ten detrimente van het leven werkt. Wanneer ik hiervan een voorbeeld mag geven, zou ik willen wijzen op het volgende: wanneer bij de mens tengevolge van een bloeding een te geringe bloedtoevoer naar het hart ontstaat, en daardoor het minutenvolume wordt verlaagd, retineert de nier water en zout, de extracellulaire vloeistof neemt toe, daardoor neemt het bloedvolume toe, de veneuze druk stijgt, het minutenvolume stijgt tot norm, en als het behoud van het leven is gediend, eindigt de retentie van zout en water door de nier. Maar als nu het minutenvolume verlaagd is door een *insufficiëntia cordis* gaat bij overschrijding van een bepaald punt een verdere verhoging van de veneuze druk niet meer gepaard met een toenemen van het minutenvolume, maar met een daling⁵⁷). Ik meen, dat we hier een natuurlijk voorbeeld hebben, waardoor we onze opvatting, dat dezelfde functie bij een gezond orgaan een positieve en bij een ziek orgaan een negatieve werking kan hebben, duidelijk kunnen maken.

Wij moeten het dan ook niet zo zien, alsof de zonde iets materieels is. De zonde wijzigt de richting, waarin de mens functioneert, dat is leeft, streeft, wil en denkt. De zonde is altijd het gaan van God af, in aan God tegengestelde richting. Dat is ook: ingaan tegen God. En dat betekent uiteindelijk de ondergang.

De mens, zoals God hem gemaakt had, functioneerde *náár* de Vader *tóé*, heel zijn wezen, zijn doen en laten werd gedragen door zijn religie: zijn *verbonden*